

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ТА НАУКИ

Збірник матеріалів

**XXVII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

20 лютого 2025 року

Київ 2025

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2025. 385 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 7 від 26.02.2025)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 20 лютого 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

Сікорська Ірина,
доцентка, доцентка кафедри культурології,
директорка Центру міжнародної освіти
Маріупольський державний університет

РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ ПЕРЕМІЩЕНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ УКРАЇНИ

Сучасний світ стикається з численними глобальними викликами, серед яких війни та збройні конфлікти мають один із найруйнівніших впливів на суспільні системи. Україна, що зазнала військової агресії, переживає масштабне переміщення вищих навчальних закладів, що обумовлює необхідність пошуку нових рішень для забезпечення освітнього процесу. Вимушене переміщення університетів призводить до втрати їхньої інфраструктури, ресурсів і звичних умов функціонування, що ставить під загрозу якість надання освітніх послуг, а також обмежує можливості наукових досліджень. Переміщені університети стикаються з численними проблемами, починаючи від фізичної втрати кампусів до психологічного тиску на студентів і співробітників. По-перше, руйнування інфраструктури позбавляє університети матеріально-технічної бази, необхідної для освітнього та наукового процесу. По-друге, багато викладачів і співробітників не можуть переїхати разом з університетом через сімейні обставини, проблеми безпеки або відсутність ресурсів. Це призводить до значної втрати кваліфікованих кадрів, що позначається на якості освітнього процесу. По-третє, переміщення університетів часто супроводжується фінансовими труднощами. Витрати на оренду нових приміщень, переїзд співробітників і студентів, відновлення інфраструктури потребують значних коштів, які не завжди можуть бути покриті за рахунок державного бюджету. Психологічний стрес, викликаний війною, втратою житла чи близьких, а також необхідність адаптації до нових умов навчання, вимагають додаткової підтримки. Вирішення цих проблем неможливе без скоординованих зусиль на міжнародному рівні.

У таких умовах міжнародна співпраця стає не лише потребою, а й стратегічним інструментом, який дозволяє університетам адаптуватися до нових викликів, забезпечувати стале зростання та інтегруватися у світовий освітній простір. Партнерство з міжнародними організаціями, освітніми установами, науковими спільнотами та неурядовими ініціативами сприяє відновленню університетів і створенню нових можливостей для студентів і викладачів. Воно відіграє важливу роль у модернізації освітнього процесу, розвитку наукового потенціалу та зміцненні соціальної стійкості. Міжнародна співпраця є важливим фактором, який дозволяє переміщеним університетам України справлятися з кризовими викликами та адаптуватися до нових умов. Вона охоплює широкий спектр напрямів,

включаючи фінансову допомогу, програми академічної мобільності, підтримку наукових досліджень і розвиток технологічної бази. Фінансова допомога є одним із найбільш очевидних і затребуваних напрямів міжнародної співпраці. Організації, такі як Європейський Союз, Світовий банк і ЮНЕСКО, надають гранти та цільові фінансування для відновлення інфраструктури університетів, закупівлі обладнання й розробки нових освітніх програм. Наприклад, програми Erasmus+ та Horizon Europe активно підтримують українські університети, пропонуючи їм участь у міжнародних освітніх і дослідницьких проєктах. Це дозволяє університетам не лише компенсувати втрачені ресурси, а й розвивати інноваційні підходи в навчанні та науці.

Окрім того, міжнародні партнери надають технічну та технологічну підтримку. В умовах вимушеної цифровізації університети потребують створення онлайн-платформ для дистанційного навчання, забезпечення доступу до освітніх ресурсів і навчання викладачів роботі з сучасними інструментами. Платформи, такі як Coursera, edX і Open Yale Courses, стають важливим елементом освітнього процесу, дозволяючи студентам продовжувати навчання навіть за відсутності доступу до традиційних кампусів.

Програми академічної мобільності відіграють важливу роль у забезпеченні доступу студентів і викладачів до міжнародних освітніх стандартів. Такі ініціативи, як Erasmus Mundus, DAAD, Fulbright, надають українським студентам і викладачам можливість навчатися й працювати у провідних університетах світу. Це сприяє підвищенню кваліфікації, обміну досвідом та інтеграції найкращих практик в освітній процес українських університетів. Обмін досвідом між університетами також сприяє розвитку нових форматів навчання, таких як модульне навчання, змішане навчання та проєктна робота. Українські університети, співпрацюючи з міжнародними партнерами, отримують можливість розробляти спільні освітні програми, які відповідають міжнародним стандартам і вимогам сучасного ринку праці.

Міжнародна співпраця відкриває нові горизонти для наукової діяльності українських університетів. Участь у міжнародних наукових проєктах дозволяє дослідникам отримувати доступ до сучасного обладнання, лабораторій і фінансування. Це особливо важливо для університетів, які втратили свою дослідницьку базу через війну. Спільні дослідження з глобальних питань, таких як зміни клімату, сталий розвиток, штучний інтелект і соціальні науки, сприяють інтеграції українських учених у світову наукову спільноту. Прикладом успішної співпраці є участь українських університетів у проєктах Horizon Europe, де вчені працюють над вирішенням актуальних світових проблем. Крім того, міжнародні партнери допомагають університетам розвивати нові напрями досліджень, пов'язані з наслідками

війни. Вивчення впливу кризових ситуацій на освіту, суспільство й економіку дозволяє розробляти ефективні стратегії відновлення та сталого розвитку.

Культурний обмін є невід’ємною частиною міжнародної співпраці. Участь студентів і викладачів у міжнародних конференціях, культурних заходах і обмінних програмах сприяє збереженню академічної ідентичності українських університетів та їх інтеграції у світову освітню спільноту. Це допомагає університетам не лише долати кризові ситуації, а й формувати позитивний імідж на міжнародній арені. Міжнародна співпраця відкриває широкі перспективи для розвитку переміщених університетів України. У довгостроковій перспективі вона сприяє не лише відновленню зруйнованої інфраструктури, а й модернізації всієї системи вищої освіти. Участь українських університетів у міжнародних рейтингах, створення спільних освітніх програм і поглиблення партнерств із закордонними університетами допомагають їм зміцнювати свої позиції у світовому освітньому просторі.

Міжнародна співпраця стала важливим фактором, що забезпечує стійкість і розвиток переміщених університетів України в умовах кризи. Вона надає університетам доступ до необхідних ресурсів, технологій і досвіду, дозволяючи зберігати якість освіти та наукової діяльності. Фінансова допомога, програми академічної мобільності, розвиток наукового потенціалу та соціальна підтримка допомагають університетам справлятися з викликами та знаходити нові шляхи для зростання. В умовах глобальних викликів міжнародне партнерство стає не лише інструментом вирішення поточних проблем, а й основою для сталого розвитку української системи вищої освіти. Воно дозволяє університетам не лише долати кризи, а й створювати умови для довгострокового процвітання, що особливо важливо для майбутнього України та її інтеграції у світове академічне співтовариство.

Література

1. Аналітичний звіт Міністерства освіти і науки України (2023). Стан вищої освіти в Україні під час війни. <https://mon.gov.ua/>
2. DAAD (German Academic Exchange Service). Програма підтримки українських студентів та науковців: <https://www.daad.de/en/>
3. Erasmus+ (European Commission). <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/>
4. UNESCO. (2022). Education in Emergencies and Protracted Crises: Supporting Higher Education in Crisis Contexts. <https://unesdoc.unesco.org/>
5. UNICEF (2023). Psychosocial Support for Students and Educators in Crisis Settings. <https://www.unicef.org/>
6. World Bank. (2022). Higher Education and Crisis: Responding to Challenges of Displacement. <https://www.worldbank.org/>